

SPECYFIKA LEKSYKI I SŁOWOTWÓRSTWA
JĘZYKÓW SŁOWIAŃSKICH
NA PRZEŁOMIE XX I XXI WIEKU

Prace Slawistyczne

136

Komitet Redakcyjny

INSTYTUT SLAWISTYKI POLSKIEJ AKADEMII NAUK
TOWARZYSTWO NAUKOWE WARSZAWSKIE

**SPECYFIKA LEKSYKI I SŁOWOTWÓRSTWA
JĘZYKÓW SŁOWIAŃSKICH
NA PRZEŁOMIE XX I XXI WIEKU**

Redakcja naukowa
Zofia Rudnik-Karwatowa

Warszawa 2012

Publikację opiniowali do druku
JANUSZ SIATKOWSKI i JAN SOKOŁOWSKI

**Wydanie publikacji dofinansowane
przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego**

Projekt okładki
MAREK PIJET

Skład i łamanie
BARBARA ADAMCZYK

Copyright by Sławistyczny Ośrodek Wydawniczy
& Towarzystwo Naukowe Warszawskie

Printed in Poland

ISBN 978-83-89191-xx-x

Sławistyczny Ośrodek Wydawniczy (SOW)
Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk
Pałac Staszica, ul. Nowy Świat 72, 00-330 Warszawa
tel./fax 22 827 76 88, tel. 22 827 17 41
sow-ispan@wp.pl, www.ispan.waw.pl

SPIS TREŚCI

Wstęp	7
Гинка Бакърджијева: Търговската марка – правни норми и речева употреба (върху материал от български език)	9
Jakub Banasiak: Nowe bułgarskie i polskie predykatory denominalne	35
Ján Bosák: Variantnosť ako najvýraznejšia charakteristika jazykových situácií v posledných dvoch desaťročiach	53
Ladislav Janovec: Uzuálnost a okazionalnost v internetové komunikaci	65
Сия Колковска, Диана Благоева: Интернационализация на новата лексика (върху материал от българския език)	83
Галина П. Нецименко: Парные существительные женского рода со значением лица и их функционирование и эволюция в узусе русского, чешского и польского языков	107
Zdeňka Opavská: K dynamice víceslovných pojmenování v současné češtině	127
Albena Rangelova, Zdeňka Tichá: Dynamika abreviace a abreviačních útvarů (na českém jazykovém materiálu) .	147
Zofia Rudnik-Karwatowa: Dynamika struktur złożeniowych w językach słowiańskich	171

Сия Колковска, Диана Благоева

Институт за български език
„Проф. Л. Андрейчин” – БАН, София

Интернационализация на новата лексика (върху материал от българския език)

1. Въведение

Динамиката на съвременните славянски езици се определя в значителна степен от тенденцията към интернационализация (Смирнов, Венедиктов, Ермакова, Стемковская 1998; Gutschmidt 1998; Komparacja 2003 и др.), която отбелязва силно активизиране от началото на 90. години на XX в. насам и придобива все по-широк мащаб като закономерен резултат от отражението на процесите на глобализация в езиците (Bosák 2003; Попова 2009). В резултат на активизирането на тази тенденция в славянските езици се оформя значителен пласт нова интернационална лексика, произхождаща основно от западноевропейските езици (преди всичко от английски). В същото време все по-отчетливо се очертава и още един аспект на тази тенденция, свързан с протичането на някои сходни иновационни процеси на словообразователно, лексикално и синтактично равнище, също стимулирани най-вече от влиянието на английския език (за някои от тези иновации в славянските езици вж. напр. Waszakowa 2005; Bozděchová 2010; Колковска 2010).

В научната литература съществуват различни схващания за същността на интернационализмите, поради което е необходимо най-напред да се направят някои терминологични уточнения. Интернационализмите са синхронна категория, която се установява не за отделен език, а при съпоставянето на по-голям брой езици, като минималната изоглоса за интернационален елемент обхваща най-малко три езика, от които поне два принадлежат към различни езикови семейства (Акуленко 1972; Maćkiewicz 1984; Смирнов 1989; Buzássyová, Waszakowa 2003). Интернационализмите възникват в резултат от езикови контакти или аналогичен развой (като проява на универсални тенденции) в съответните езици (Maćkiewicz 1984: 180–181) и (според разпространеното в литературата широко схващане, което се възприема и тук) може да бъдат не само лексеми, но и други езикови елементи – устойчиви съчетания, фразеологизми, морфемни, лексикални значения. Необходимо условие за идентифициране на определени единици като интернационализми е наличието на междуезикова съотносителност, която при двустранните езикови единици (в частност – лексемите) се наблюдава както в плана на изразяване (като засяга най-вече графичната им форма), така и в плана на съдържание (Акуленко 1972; Maćkiewicz 1984).

Характерна особеност на протичащите през последните няколко десетилетия интернационализационни процеси е това, че като основен източник на интернационализация (не само в европейските езици) се очертава английският език (главно в неговия американски вариант), който по различни причини се утвърждава в съвременния период като глобален език за международна комуникация в множество сфери (Crystal 1997). Интернационализацията под въздействието на английския език (включително в славянските езици) днес протича в резултат на езикови контакти, които се основават на интеркултурни връзки в условията на обществено-политическа, икономическа, технологична и културна глобализация.

Новите интернационални единици се характеризират с подчертана динамика, като в рамките на сравнително кратък хронологичен период, който обхваща и настоящия момент, се

извършва тяхното включване в лексикалната и деривационната система на българския език и постепенното им утвърждаване. Поради това те може да бъдат отнесени към разграничените от Галина П. Нецименко езикови единици с активна динамика, чието възникване, развитие и изменение става в рамките на един хронологичен срез (Нецименко 2010: 120). Тази особеност на новите интернационализми ги свързва с проявленията на синхронна динамика в езиците и налага при описанието им да се засегнат и аспекти на тяхното функциониране, свързани с приемането и утвърждаването им в системата на българския език (в съпоставка с други славянски езици).

Тук ще бъдат разгледани най-новите прояви на интернационализация в съвременния български език, като обект на анализ са новите интернационализми, отнасящи се към лексикалното и лексикално-семантичното равнище на езика. Цел на изследването е да се очертаят характерните особености (включително националноспецифичните характеристики)¹ на проявите на интернационализация в най-новата българска лексика като част от по-общия процес на интернационализация на славянските езици.

Основните задачи на изследването са: да се представи типологията на интернационализмите в българската неология, да се проследи разпределението на най-новата интернационална лексика в отделните комуникативни сфери и функционални разновидности на езика, да се набележат някои особености в приемането и утвърждаването на новите интернационализми в българския език, свързани с тяхната адаптация и интеграция и представени с оглед на действието на тенденцията към национализация.

Анализираният материал е извлечен от двата най-представителни неологични речника на българския език (РНДЗ; РНД-БЕ). За съпоставка се привежда материал и от други славянски

¹ Както е известно, тенденцията към интернационализация действа в езиците не изолирано, а в сложно взаимодействие с противоположната тенденция – към национализация (или автохтонизация) (Акуленко 1972; Gutschmidt 1998), като при това интернационалното, както подчертава В. Акуленко, намира възплъщение в националното (Акуленко 1972: 199).

и неславянски езици въз основа на данни преди всичко от лексикографски източници (NS-1; NS-2; RČSN; SZAP; DEA и др.) и от национални електронни корпуси (<http://ucnk.ff.cuni.cz/>, <http://nkjp.pl/>, <http://www.ruscorpora.ru/> и др.).

2. Типология на новите интернационални единици в българския език

Типологичното разпределение на интернационалните единици в българската неология се прави въз основа на предложената от М. Попова класификация на интернационализмите (Попова 2006: 164–165), възприета тук с някои структурни и терминологични модификации.

2.1. Лексикални интернационализми

2.1.1. Същински лексикални интернационализми

Новите лексикални интернационализми произхождат главно от западноевропейски езици (основно от английски) или са възприети с посредничеството на западноевропейските езици и имат съответствие едновременно в няколко (поне два) други езика от различни езикови семейства, напр. б. *рейтинг* (р. *рейтинг*, п. *rating*, ч. *rating*, англ. *rating*), б. *сървър* (р. *сервер*, укр. *сервер*, п. *serwer*, ч. *server*, англ. *server*), б. *кастинг* (р. *кастинг*, п. *kasting* и *casting*, ч. *casting*, англ. *casting*), б. *клип* (р. *клип*, п. *klip* и *clip*, ч. *klip*, англ. *clip*), б. *караоке* (р. *караоке*, п. *karaoke*, ч. *karaoke*, англ. *karaoke* от яп. *karaoke*).

Лексикалните интернационализми в славянските езици в повечето случаи имат националноспецифични особености (по отношение на звуков и графичен облик и др.) поради това, че тяхната адаптация протича по характерен за всеки отделен език начин. Новите интернационални лексеми обикновено се намират и на различен етап от своето утвърждаване и стабилизация в отделните езици, показател за което е проявената степен на словообразователна интеграция.

2.1.2. Лексикални полуинтернационализми

Заразлика от същинските лексикални интернационализми при този тип единици е налице само частично сходство в материал-

ния състав. По същество тези единици представляват хибридни думи (полукалки), състоящи се от интернационален и домашен компонент. Срв.: б. *киберпространство* (р. *киберпространство*, п. *cyberprzestrzeń*, ч. *cyberprostor*, хърв. *cyberprostor*, срб. *cyberprostor*, нем. *Cyberraum*, *Kiberraum*, англ. *cyberspace*), б. *аудиокнига* (р. *аудиокнига*, п. *audioksiążka*, англ. *audiobook*), б. *видеоигра* (р. *видеоигра*, п. *wideogra*, ч. *videohra*, англ. *video game*).

2.2. Поликомпонентни интернационализми

С термина поликомпонентни интернационализми се означават словесни комплекси, които може да бъдат устойчиви (главно терминологични) съчетания и (в по-редки случаи) фразеологизми, съществуващи паралелно в няколко (поне три) езика от различни езикови семейства. Тези интернационални единици са резултат обикновено от протекло пълно или частично серийно калкиране от съответен език източник. Разграничават се следните подгрупи:

2.2.1. Същински поликомпонентни интернационализми

При този вид интернационални единици е налице както семантично, така и материално сходство на междуезиково равнище. Материалното сходство се проявява по отношение на всеки един от отделните (пълнозначни) компоненти в структурата на единицата, които в повечето случаи представляват лексикални интернационализми (нови или вече утвърдени в езика). Като пример може да посочат следните терминологични съчетания: б. *виртуална реалност* (р. *виртуальная реалность*, ч. *virtuální realita*, п. *virtual reality* и *wirtualna rzeczywistość*, англ. *virtual reality*), б. *галопираща инфлация* (р. *галопирующая инфляция*, п. *galopująca inflacja*, нем. *galoppierende Inflation*, фр. *inflation galopante*, исп. *inflacion galopante*, англ. *galloping inflation*), б. *финансова пирамида* (р. *финансовая пирамида*, п. *pyramida finansowa*, англ. *financial pyramid*).

2.2.2. Калкирани поликомпонентни интернационализми

Този тип поликомпонентни интернационални единици са изградени изцяло с помощта на домашни езикови средства (обикновено по пътя на пълното калкиране от определен

език източник), във връзка с което междуезиково съответствие се установява само в плана на съдържанието. Срв. фразеологичните единици: б. *мръсни пари* (р. *грязные деньги*, п. *brudne pieniądze*, англ. *dirty money*), б. *изтичане на мозъци* (р. *утечка мозгов*, ч. *odliv mozky*, англ. *brain drain*); както и устойчивите съчетания: б. *дружелюбен към потребителя* (р. *дружелюбный к потребителю*, ч. *užívateľský prívetivý*, п. *przyjazny dla użytkownika*, англ. *user-friendly*), б. *гласова поща* (р. *речева пошта*, п. *poczta głosowa*, англ. *voice mail*).

2.2.3. Смесени поликомпонентни интернационализми

В структурата на тези единици се комбинират интернационални и домашни (калкирани) компоненти, поради което в плана на изразяването се наблюдава само частично междуезиково сходство. Срв. следните терминологични или фразеологични съчетания: б. *малък бизнес* (п. *small business* и *small biznes*, англ. *small business*), б. *твърд диск* (р. *жесткий диск*, ч. *pevný disk*, п. *dysk twardy*, англ. *hard disk*), б. *сапунена опера* (р. *мыльная опера*, ч. *mýdlová opera*, п. *opera mydlana*, англ. *soap opera*), б. *глобалното село* (ч. *globální vesnice*, п. *globalna wioska*, англ. *global village*). Тук се отнася и фразеологизмът б. *върхът на айсберга* 'видимата, външната страна на някакво явление, обикн. сложно, със скрити, неизвестни страни' (р. *верхушка (вершина) айсберга*, п. *wierzchołek góry lodowej*, ч. *vrholec (vrhol, špička) ledovce*, нем. *die Spitze des Eisbergs*, англ. *the tip of the iceberg*).

2.3. Семантични интернационализми

Според определението на Анджей Марковски и Ерика Ворбс семантичният интернационализъм (интерсемантизмът) представлява: „значение на многозначна лексема, което се среща в различни езици от най-малко две езикови семейства, при което другите значения на тази лексема не съвпадат в отделните езици” (Markowski, Worbs 2003: 50).

Новите интерсемантизми в славянските езици представляват най-често оформени под чуждоезиково влияние значения на утвърдени в предходни етапи интернационални лексеми (Благоева 2005), срв. *агресивен* 'който е насочен към бърз рас-

теж на финансовите активи, често свързан с риск' (р. *агресивный*, п. *agresywny*, ч. *agresívni*, англ. *aggressive*), *интуитивен* 'за интерфейс – който лесно се разбира и усвоява' (р. *интуитивный*, п. *intuitywny*, англ. *intuitive*), *миграция* 'преминаване към друга операционна система, софтуерна версия или др.' (р. *миграция*, п. *migracja*, англ. *migration*). Възникването на такива интернационални значения е една от проявите на повторна интернационализация в езиците, на която обръща внимание К. Бузашиова (Buzássyová 1991). Наблюдават се обаче и случаи, когато ново интернационално значение възниква и в семантичната структура на домашни думи, поради което не е налице междуезикова съотносителност в плана на изразяването (Благоева 2005), срв. *мрежа* 'съвкупност от свързани компютри' (р. *сеть*, п. *sieć*, ч. *sít*, англ. *network*), б. *прозорец* 'област от компютърния екран' (р. *окно*, ч. *okno*, п. *okno*, англ. *window*).

3. Функционално разпределение на новите интернационални единици в българския език

Наблюденията върху различни езици² показват, че интернационалната лексика не навлиза равномерно в отделните функционални разновидности и подсистеми на общоупотребимия език и не се използва еднакво активно във всички комуникативни сфери. Сходно положение се установява и за българския език. Най-широко разпространение новите интернационализми намират в терминологията и по-специално в някои нейни подсистеми. В българския език, също както и в други славянски езици (вж. Улуханов 2010), водеща по брой и относителен дял на интернационалните единици е подсистемата на компютърните и информационните технологии³. Значител-

² Срв. напр. за руски и немски наблюденията на И. Онхайзер и други автори (вж. Ohnhäuser 2003: 119 и цитираната там литература).

³ Същевременно и за българския език се потвърждават направените от И. Улуханов за руския език наблюдения, че в други терминологични подсистеми (например химия, машиностроене, строителство, селско стопанство, транспорт и др.) нова лексика от чужд произход прониква много ограничено (Улуханов 2010: 34).

на е ролята на новите интернационализми и в обновяването на икономическата лексика. Нови интернационални единици навлизат активно и в подсистемите спорт, популярна музика и политика. Неологизми с интернационален характер се срещат и в други специални сфери като филмово изкуство, литература и др., макар и по-ограничено. Поради преобладаващо именния характер на специалната лексика по-голямата част от новите интернационални термини са съществителни имена.

От отбелязаните терминологични подсистеми част от специалната лексика прониква и в езика на средствата за масова комуникация, а с неговото посредничество – и в по-широката речевата практика.

3.1. Терминологични подсистеми, в които най-активно навлизат нови интернационализми

3.1.1. Подсистема на компютърните и информационните технологии и електрониката

Тази терминологична област се оформя относително скоро и се разраства подчертано динамично през последните няколко десетилетия. Лексиката, която я изгражда, обхваща в преобладаващата си част интернационални единици (с произход от английския език), като може да се каже, че това е терминологичната подсистема с най-висока степен на интернационализация в съвременния период. Срв.: ЛИнт⁴: б. *файл* (р. *файл*, п. *file*, ч. *file*, англ. *file*), б. *лаптоп* (р. *лаптоп*, п. *laptop*, ч. *laptop*, англ. *laptop*), б. *ноутбук* (р. *ноутбук*, п. *notebook*, чеш. *notebook*, англ. *notebook*), б. *курсор* (р. *курсор*, п. *cursor*, ч. *kurzor*, англ. *cursor*), б. *имейл* и *мейл* (р. *е-мэйл*, *и-мэйл*, *имейл* и *мэйл*, укр. *имейл*, *мейл*, *е-мейл* и *і-мейл*, п. *e-mail* и *mail*, ч. *e-mail*, англ. *e-mail*), б. *провайдер* (р. *провайдер*, п. *provider*, ч. *provider*, англ. *provider*), б. *браузър* (р. *браузер*, п. *browser*, ч. *browser*, англ. *browser*), б. *хакер* (р. *хакер*, ч. *hacker* и *haker*, англ. *hacker*), б. *блог* (р. *блог*, п. *blog*, англ. *blog*) и др.; ПИнт: б. *горещ клавиш* (р. *го-*

⁴ Тук и по-надолу се употребяват съкращенията: ЛИнт – лексикални интернационализми, ПИнт – поликомпонентни интернационализми, СИнт – семантични интернационализми.

рячая клавиша, ч. *horká klávesa*, англ. *hotkey*), б. диалогов прозорец (р. диалоговое окно, п. *okno dialogowe*, англ. *dialog window*); СИнт: б. червей 'вид компютърен вирус' (ч. *červ*, п. *robak*, англ. *worm*), б. тапет 'изображение за украса на компютърния екран' (п. *tapeta*, англ. *wallpaper*) и др.

3.1.2. Икономическа подсистема (включваща областите икономика, финанси, търговия, бизнес)

Икономическата подсистема е една от най-динамичните подсистеми на българската терминология в последните 20 години. В нея се наблюдава дезактуализация на редица вече остарели термини и интензивно попълване с нови специални названия. Поради сходните икономически процеси в славянските държави, близки до аналогични процеси в останалите европейски страни, значителна част от новата икономическа лексика е повлияна от чуждоезикови модели и има интернационален характер (Колковска 2006). Срв. ДИнт: б. приватизация (р. приватизация, укр. приватизація, ч. *privatizace*, англ. *privatization*, фр. *privatisation*, нем. *Privatisierung*, исп. *privatización*), б. транш (р. транш, ч. *tranše*, фр. *tranche*, нем. *Tranche*, англ. *tranche*), б. спонсор (р. спонсор, п. *sponsor*, ч. *sponzor*, англ. *sponsor*); б. бранд (р. бренд и брэнд, п. *brand*, ч. *brand*, англ. *brand*), б. офшорен (р. офшорный и оффшорный, ч. *offshore* и *offshorový*, англ. *offshore*), б. листвам (р. листировать, англ. *list*); ПИнт: б. пластмасови пари (ч. *plastikové peníze*, п. *plastykowy pieniądze*, англ. *plastic money*), б. горещи пари (р. горячие деньги, ч. *horké peníze*, п. *gorący pieniądze*, англ. *hot money*), б. сини чипове (п. *blue chips*, англ. *blue chips*); СИнт: б. бик 'борсов спекулант, който купува акции в очакване цените им да се повишат' (ч. *býk*, англ. *bull*).

3.1.3. Подсистема на популярната музика

С ясно изразен интернационален характер е и новата лексика в областта на популярната музика, което е обяснимо предвид глобализацията на тази музикална сфера и нейното динамично развитие. Срв. б. техно (р. техно, ч. *techno*, англ. *techno*), б. хип-хоп (р. хип-хоп, п. *hip-hop* и *hip hop*, ч. *hip-hop*, англ. *hip-hop*), б. диджей (р. диджей, укр. діджей, п. *didżej*, англ. *DJ*), б. саундтрак (р. саундтрек, п. *soundtrack*, ч. *soundtrack*, англ. *soundtrack*),

б. *сингъл* (р. *сингл*, укр. *сингл*, п. *singel* и *singiel*, англ. *single*), *фронтмен* (р. *фронтмен*, п. *frontman*, ч. *frontman*, англ. *frontman*).

3.1.4. Спортна подсистема

Голям е броят на интернационалните иновации и в новата българска спортна терминология. Характерно е оформянето на значителен пласт нови интернационални лексикални единици, означаващи предмети, дейности и др., свързани с упражняване на спорт не като професия, а с цел поддържане на добра физическа форма или за забавление. Срв. ЛИНТ: б. *джогинг* (р. *джоггинг*, п. *jogging*, ч. *jogging*, англ. *jogging*), б. *каланетика* (р. *каланетика*, п. *callanetics*, ч. *kalanetika*, англ. *callanetics*), б. *рафтинг* (р. *рафтинг*, п. *rafting*, англ. *rafting*), б. *сноуборд* (р. *сноуборд*, п. *snowboard*, ч. *snowboard*, англ. *snowboard*), б. *бодибилдинг* (р. *бодибилдинг*, п. *body building*, ч. *bodybuilding*, англ. *body building*); ПИНТ: б. *фитнес клуб* (р. *фитнес клуб* и *фитнесс клуб*, п. *fitness klub* и *fitness club*, англ. *fitness club*).

3.1.5. Политическа подсистема

В обновяването на българска политическа терминология участват редица нови интернационализми (значителна част от които обозначават нови явления, свързани с европейската интеграция и политиките на Европейския съюз), като наред с тях активно възникват и голям брой домашни образувания като названия на специфичните явления и субекти в българския политически живот. С интернационален характер са неологизми като: ЛИНТ: б. *глобализация* (р. *глобализация*, п. *globalizacja*, ч. *globalizace*, нем. *Globalisierung*, исп. *globalización*, ит. *globalizzazione*, англ. *globalization*), б. *алтерглобализъм* (р. *алтерглобализъм*, п. *alterglobalizm*, ч. *alterglobalismus*, фр. *alterglobalisme*, англ. *alterglobalization*), б. *консенсус* (р. *консенсус*, ч. *konsenzus*, англ. *consensus*), б. *клиентелизъм* (р. *клиентализъм*, п. *klientalizm*, ч. *klientelizmus*, англ. *clientelism*); ПИНТ: б. *електронно правителство* (р. *електронное правителство*, п. *rząd elektroniczny*, исп. *administración electrónica*, дат. *elektronisk administration*, нем. *elektronische Verwaltung*, англ. *electronic government*); СИНТ: *ястреб* 'твърдолинеен политически деец' (р. *ястреб*, п. *jastrząb*, англ. *hawk*).

3.1.6. Други терминологични подсистеми

По-малко са новите интернационализми в други специални области като напр. в областта на филмовото изкуство, литературата, изобразителното изкуство, срв. ЛИнт: б. *фентъзи* (р. *фэнтэзи* и *фэнтэзи*, укр. *фентезі*, п. *fantasy*, ч. *fantasy*, англ. *fantasy*), б. *трилър* (р. *триллер*, п. *thriller*, ч. *thriller* и *triler*, англ. *thriller*), б. *римейк* (р. *ремейк* и *римейк*, п. *remake*, ч. *remake*, англ. *remake*), б. *трейлър* (ч. *trailer*, п. *trailer*, англ. *trailer*), б. *ситком* (р. *ситком*, п. *sitcom*, ч. *sitcom*, англ. *sitcom*); СИнт: б. *инсталация* 'вид произведение от съвременното авангардно изкуство' (р. *инсталляция*, англ. *installation*).

3.2. Тематични области в общоупотребимия език, най-активно попълвани с нови интернационализми

3.2.1. Нова битова лексика с интернационален характер

Особено интензивно интернационализми навлизат в битовата лексика, като най-значителен е броят на интернационалните единици в следните тематични групи: названия на храни, хранителни продукти и напитки, названия на битови уреди и названия на козметични процедури (Пернишка 2006). Прави впечатление, че в новата интернационална битова лексика преобладават лексикалните интернационализми, а поликомпонентните и семантичните интернационализми са слабо застъпени.

Срв. названия на храни, хранителни продукти, напитки и свързани с тях дейности: ЛИнт: б. *хамбургер* (р. *гамбургер*, п. *hamburger*, ч. *hamburger*, англ. *hamburger*), б. *мюсли* (р. *мюсли*, ч. *müsli*, нем. *Müsli*), б. *чипс* (р. *чипсы*, п. *chips* и *czips*, ч. *čipsy* и *čipsy*, англ. *chips*), б. *дресинг* (р. *дресинг*, п. *dressing*, ч. *dresink* и *dressing*, англ. *dressing*), б. *корнфлейкс* (п. *cornflakes* и *cornfleksy*, англ. *cornflakes*); ПИнт: б. *енергийна напитка* (п. *energy drink*, ч. *energetický nápoj* и *energy drink*, англ. *energy drink*); названия на битови уреди и техни части: б. *тостер* (р. *тостер*, п. *toster*, ч. *toaster* и *touster*, англ. *toaster*), б. *барбекю* (р. *барбекю*, п. *barbecue*, ч. *barbecue*, англ. *barbecue*), б. *дисплей* (р. *дисплей*, п. *display* и *displej*, ч. *displej*, англ. *display*); названия на козметични процедури и продукти: б. *липосукия* (р. *липосакция*,

п. *liposukcja* и *liposuction*, ч. *liposukce*, англ. *liposuction*), б. лифтинг (р. лифтинг, п. *lifting*, ч. *lifting*, англ. *(face) lifting*), б. пилинг (р. пилинг, п. *peeling* и *piling*, ч. *peeling*, англ. *peeling*), б. филър (р. филлер, англ. *filler*); названия на части от облеклото: б. боди (р. боди, ч. *body*, англ. *body*); други предмети от битовата сфера: б. топ (п. топ, англ. топ), б. памперс (п. *pampers*, ч. *pampersky*, *pampersy* и *pampers*, англ. *Pampers*), б. ликра (п. *lajkra* и *lycra*, англ. *Lycra*).

3.2.2. Нова интернационална лексика от други тематични групи

Активно навлизане на нова интернационална лексика (предимно лексикални интернационализми) се наблюдава и в разгледаните по-долу (без претенции за изчерпателност) тематични групи.

3.2.2.1. Названия от областите масмедии и реклама. Срв. б. токшоу (р. ток-шоу, укр. ток-шоу, п. *talk show*, ч. *talkshow* и *tokšow*, англ. *talk show*), б. брифинг (р. брифинг, укр. брифинг, п. *breafing*, ч. *brifink* и *breafing*, англ. *breafing*), б. праймтайм (р. прайм-тайм, п. *prime time*, ч. *prime-time*, англ. *prime time*), б. нюзрум (р. нюзрум, п. *newsroom*, ч. *newsroom*, англ. *newsroom*); от област реклама: б. билборд (р. билборд, п. *billboard* и *bilbord*, ч. *billboard*, англ. *billboard*).

3.2.2.2. Названия на професии и длъжности. Някои от тези интернационални лексеми означават нови (поне за условията в славянските страни) професии, срв. б. имиджмейкър (р. имиджмейкер, укр. іміджмейкер, ч. *imagemaker*, англ. *imagemaker*), б. пиар (р. пиар, укр. піар, англ. PR), б. омбудсман (р. омбудсмен, укр. омбудсмен, ч. *ombudsman*, англ. *ombudsman* от швед. *ombudsman*). Други интернационализми служат за преназоваване на съществували и преди професии и длъжности, срв. б. одитор 'ревизор' (р. аудитор, ч. *auditor*, англ. *auditor*), б. бодигард 'охрана; телохранител' (р. бодигард, укр. бодігард, п. *bodyguard*, ч. *bodygard* и *bodyguard*, англ. *bodyguard*), б. супервайзер (р. супервайзер и супервизор, п. *supervisor*, ч. *supervisor*, англ. *supervisor*).

3.2.2.3. Названия на реалии от областта „забавления и развлечения“. Тук се отнасят нови интернационални названия като: б. *караоке* (р. *караоке*, п. *karaoke*, ч. *karaoke*, англ. *karaoke* от яп. *karaoke*), б. *графити* (р. *граффити*, ч. *graffiti* и *grafiti*, англ. *graffiti* от ит. *graffiti*), б. *дартс* (р. *дартс*, п. *dart*, англ. *darts*), б. *пейнтбол* (р. *пейнтбол*, п. *paintball*, англ. *paintball*), б. *зорбинг* (п. *zorbing*, англ. *zorbing*).

3.2.2.4. Названия на отрицателни явления и свързани с тях лица. Наличието на някои сходни отрицателни прояви в обществения, политическия и икономическия живот на различни страни обуславя оформянето на нов интернационален пласт от думи (някои от които маркирани с отрицателна конотация), означаващи такива явления или свързани с тях субекти, срв. ЛИнт: б. *рекет* (р. *рэкет*, ч. *reket* и *reketing*, англ. *racket*), б. *килър* (р. *киллер*, п. *kiler* и *killer*, англ. *killer*), б. *макдоналдизация* (р. *макдональдизация*, п. *makdonaldyzacja* и *mcdonaldyzacja*, ч. *mcdonaldizování* и *macdonaldizování*, англ. *McDonaldisation*); ПИнт: б. *сива икономика* (р. *серая экономика*, ч. *šedá ekonomika*, англ. *grey economy*), б. *пране на пари* (р. *отмывание денег*, ч. *praní peněz*, п. *pranie pieniędzy*, англ. *money laundering*), б. *компютърно престъпление* (р. *компьютерное преступление*, п. *przestępstwo komputerowe*, англ. *computer crime*); СИнт: б. *пират* ‘незаконен производител или разпространител на някаква продукция’ (р. *пират*, ч. *pirát*, п. *pirat*, англ. *pirat*).

3.2.2.5. Названия от други тематични области: б. *кампус* (р. *кампус*, ч. *campus*, англ. *campus*), б. *мол* (п. *mall*, ч. *shopping mall*, англ. *mall*), *метросексуалист* (р. *метросексуалист*, п. *metroseksualista*, англ. *metrosexualist*) и др.

3.3. Прояви на интернационализация в субстандарта

Нови интернационализми навлизат и в някои социолекти. Подчертано активен е този процес в сленга на компютърно базираните общности, където, по наблюденията на Л. Кирова, се наблюдава висока степен на интернационализация на лексиката по пътя на заемането на лексикални единици от английския език (Кирова 2010). Според авторката чрез разговорните

пластове на специалния език на компютърните технологии някои интернационални номинации (като *сайт*, *имейл*) разширяват употребата си и навлизат в речта на по-широки кръгове от обществото, чрез което влиянието на тенденцията към интернационализация се пренася и върху общоупотребимия език (Кирова 2010: 278).

Като примери за интернационални единици в компютърния сленг може да се посочат следните названия: ЛИнт: б. админ 'мрежов администратор' (п. *admin*, англ. *admin*), б. мод 'модератор' (п. *mod*, англ. *mod*), б. бъг (п. *bug*, англ. *bug*); СИнт: б. трол 'потребител, който публикува провокативни съобщения в интернет' (п. *troll*, англ. *troll*), б. кръпка 'коригираща програма' (р. *заплатка*, англ. *patch*), б. увисвам 'за компютър, софтуер – блокирам' (р. *зависамъ*, п. *zawieszać się*, англ. *hang*).

Наблюдават се, макар и по-ограничено, прояви на интернационализация и в младежкия жаргон, срв. б. куул (п. *cool*, англ. *cool*), както и в някои други жаргони, срв. ЛИнт: б. ганджа (р. *ганджа*, п. *gandzia* и *gandza*, англ. *ganja* от хинди), б. джойнт (р. *джойнт*, п. *dżoint* и *joint*, англ. *joint*); СИнт: б. трева 'маришуана' (р. *трава*, ч. *tráva*, п. *trawa*, англ. *grass*).

4. Адаптация и интеграция на новите лексикални интернационализми в езиковата система и свързани с това прояви на вътрешноезикова специфика

4.1. Адаптацията на интернационалната лексика се извършва на различни езикови равнища, като адаптационните процеси обуславят някои националноспецифични особености на оформянето на тази лексика в българския език и във връзка с това може да бъдат източник на междуетикова асиметрия. Вътрешноезиковите специфики, засягащи формата или съдържанието на новите лексикални интернационализми в българския език, може да бъдат резултат на:

4.1.1. Фонетична адаптация

– вмъкване на гласна „ъ“ между труднопроизносими съчетания от съгласни, срв. б. *сингъл* и р. *сингл*, укр. *сингл*, англ. *single*; б. *екшън* и р. *екшн*, англ. *action*; б. *лейбъл* и р. *лейбл*, англ. *label*;

– премахване на двойни съгласни, срв. б. *банер* и р. *баннер*, ч. *banner*, англ. *banner*; б. *билборд* и р. *биллборд*, ч. *billboard*, англ. *billboard*; б. *джогинг* и р. *джоггинг*, ч. *jogging*, англ. *jogging*.

4.1.2. Графична адаптация

Лексикалните интернационализми в българския език обикновено се подлагат на графична адаптация с кирилска графика веднага с навлизането си или скоро след това⁵, като при възприемането им се прилага транскрипция. За българския език почти не е характерно така нареченото цитатно възпроизвеждане на чужди думи, наблюдавано най-вече в езиците, които използват латинска графика като чешкия (Нещименко 2003) и които възприемат чуждата лексика обикновено чрез транслитерация. Във връзка с тези различия между българския и други славянски езици възникват междуезикови несходства в графичното оформяне на новата интернационална лексика, срв. б. *ноу-хау* и ч. *know-how*, словен. *know-how*, п. *know-how* (от англ. *know-how*); б. *дилър* и ч. *dealer*, п. *dealer* (от англ. *dealer*), б. *тостер* и ч. *toaster* (от англ. *toaster*).

4.1.3. Морфологична адаптация

Морфологичната адаптация на новите лексикални интернационализми в българския език (свързана с приемане на категорията граматичен род при съществителните имена, с оформянето на граматична парадигма и пр.) води до някои прояви на междуезикова асиметрия с други славянски езици. Може да се наблюдават напр. различия в граматичния род, срв. б. *ноу-хау* (ср. р.) и ч. *know-how* (ср. и м. р.); различия по отношение на граматичната парадигма, срв. б. *чипс* (м. р., пълна парадигма) и р. *чипсы*, ч. *čipsy* и *čips* (плуралия тантум) (от англ. *chips*).

4.1.4. Словообразователна адаптация

Словообразователната адаптация на интернационалната лексика (включително новата) обикновено е езиковоспецифична, като може да протича с използването както на домашни

⁵ Изключенията в това отношение засягат най-вече комуникацията в интернет и компютърния сленг (Кирова 2010).

по произход, така и на интернационални афикси. Не са редки случаите на междуезиково несходство в словообразователното оформяне (особено при глаголи и прилагателни имена), срв. б. спонсорирам и р. спонсоровать, ч. *sponsorovat*, п. *sponsorovać* (от англ. *sponsor*); б. листвам и р. листировать (от англ. *list*); б. офшорен и ч. *offshorový* (от англ. *offshore*), б. геймка и ч. *gamesa* (от англ. *game*).

4.1.5. Семантична специфика

Някои от интернационалните иновации се отличават и със семантична специфика в сравнение с техните еквиваленти в други езици, която е резултат на това, че в отделни езици съответната дума се възприема с по-ограничена семантична структура или със стеснено значение. Така например терминът *одит* в български (както и *audyt* в полски, вж. SZAP: 25) функционира само в едно значение ('проверка на финансовата дейност на предприятие и др.'), докато семантичната структура на изходната английска дума *audit*, както и на съотносителната лексема *audit* в чешки например (вж. NS-1: 4), е значително по-широка и включва и други семантики.

Наблюденията върху приспособяването на новите лексикални интернационализми към езиковата и деривационната система на българския език показват, че за един относително кратък период преобладаващата част от тях придобиват националноспецифична форма, като понякога се отличават и със специфична семантична структура. По този начин те постепенно се отдалечават във формален план от изходните лексеми, раздалечават се и от паралелните интернационализми в други славянски езици. Също както при интернационалната лексика, навлязла в предишни периоди, пълното съвпадение между новите интернационализми в българския език и другите славянски езици във формален и семантичен план е рядко явление.

4.2. Интеграция на новите лексикални интернационализми в езиковата система

Следващият етап в националноспецифичното оформяне на новите лексикални интернационализми в българския език

е свързан с тяхното по-дълбоко приобщаване (в сравнение с адаптацията) към него в словообразователен и семантичен план, като за означаването на този процес тук се възприема терминът интеграция, въведен от Мария Попова (Попова 2003: 141–142). Според М. Попова интеграцията на интернационализмите е свързана с два процеса: участие на интернационалната дума в словообразователно гнездо в езика приемник и участието във вторична номинация в езика приемник чрез метафоричен или метонимичен пренос. В съответствие с това се разграничават два типа интеграция – словообразователна и семантична (Попова 2003).

4.2.1. Словообразователна интеграция

В най-честия случай интернационалната дума се интегрира в словообразователната система на езика, като става основа на словообразователно гнездо (Попова 2003: 142, 145). Най-висока е степента на словообразователна интеграция, когато при съответната интернационална лексикална иновация се реализират всички словообразователни потенции, характерни за съответния клас произвеждащи думи. Така например при интернационализма *спонсор* в българския език словообразователната интеграция е в напреднал етап, тъй като повечето потенциални образувания от тази мотивираща основа вече са възникнали и са утвърдени в узуса (срв. *спонсор* – *спонсорирам*, *спонсориране*, *спонсорски*, *спонсорка*, *спонсорство*).

При по-голяма част от новите интернационализми словообразователната интеграция протича частично, с формиране само на някои от възможните за съответната част на речта деривати (срв. б. *кетъринг* – *кетърингов*). Не са малко и интернационалните неологизми, при които въобще липсва словообразователна интеграция, срв. *карвинг*, като е възможна междуезикова асиметрия при сравнение с други езици (срв. ч. *carving* – *carvingový*).

Словообразователната интеграция е показател за по-дълбоко навлизане на интернационалната иновация в езиковата система. Този тип интеграция има допирни точки с понятието деривационен потенциал, свързано с възникналите производни

образувания от дадена лексема. Деривационният потенциал и словообразователната интеграция са важни отправни понятия при разглеждането на интернационалните иновации в динамичен аспект. Те се нареждат сред показателите за степента на утвърденост и стабилизация на тези иновации в езиковата система наред с редица други фактори, разгледани от Евгения А. Карпиловска (Карпиловска 2008). Авторката въвежда понятието функционален потенциал на иновациите, който е един от началните регулатори на процеса на тяхната стабилизация в системата на съответния език и в текста. Функционалният потенциал на иновациите се определя като съвкупност от парадигматични, синтагматични и епидигматични (деривационни) отношения на новопоявила се номинация с други утвърдени в езика или нови номинации (Карпиловска 2008). Очевидно деривационният потенциал може да се смята за част от функционалния потенциал на лексикалните интернационални иновации.

Някои нови лексикални интернационализми в българския език имат еднакъв деривационен потенциал и една и съща степен на словообразователна интеграция в сравнение със съответстващите им лексеми в други славянски езици, срв. словообразователните гнезда: б. *дилър, дилърски, дилърство* – р. *дилер, дилерский, дилерство* – ч. *dealer, dealerský, dealerství*; б. *хостинг, хостингов* – ч. *hosting, hostingový*. В повечето случаи обаче съответните нови интернационализми имат различна степен на словообразователна интеграция в славянските езици. Например чешкият интернационален термин *privatizace* е с по-висока степен на словообразователна интеграция от българското съответствие *приватизация*. Освен общите за двата езика производни образувания (срв. *приватизирам* – *privatizovat*, *приватизатор* – *privatizator*, *приватизационен* – *privatizační*) гнездото на чешкия термин включва и съществително име *privatizovatelnost* (с производно от него прил. *privatizovatelný*). Освен това чешкият глагол *privatizovat* е база за образуване на префиксални глаголи като напр. *doprivatizovat*, които нямат аналог в българския език. Различна степен на словообразователна интеграция наблюдаваме и при интерна-

ционалните иновации б. *скейтборд* (срв. производните *скейтбордист*, *скейтбордистка*, *скейтбордистки*) и ч. *skateboard* (срв. дериватите *skateboardista*, *skateboardistka*, *skateboardovat*).

Очевидно и по отношение на новите интернационализми е в сила изводът на Л. Смирнов, отнасящ се до един по-ранен интернационален пласт лексика, според който словообразователните гнезда на корелативните интернационализми в славянските езици рядко съвпадат по брой на производните образувания (Смирнов 1989). Междуетиковите различия в степента на словообразователна интеграция на интернационализмите свидетелстват за това, че съответните лексикални единици са приобщени в различна степен към деривационната система на отделните езици. Скоростта и степента на приобщаването на тези единици несъмнено са свързани с конкретни особености на новото интернационално название (значимост на назованото понятие, системни връзки с други названия и др.). Деривационният потенциал на интернационалните иновации зависи и от някои специфични особености на отделните езици. Така например, както посочва Е. Пернишка, някои езици като чешкия показват по-голяма склонност към формиране на производни образувания (Пернишка 2006), следователно може да се очаква, че приобщаването на интернационалните иновации към деривационна система на тези езици се извършва по-бързо (без това задължително да гарантира трайно утвърждаване на новата лексема).

4.2.2. Семантична интеграция

Семантичната интеграция на съответна интернационална дума в даден език се изразява в развитието на ново значение в семантичната структура на думата в резултат на вторична номинация. Този тип интеграция е националноспецифичен процес, който съпътства по-дълбокото навлизане на лексикалния интернационализъм в семантичното пространство на езика.

Необходима е уговорката, че за да се смята възникналото при дадена интернационална дума ново значение за проява на семантична интеграция, е необходимо това значение да не е развито по чужд образец и да няма аналог в езика източник.

В противен случай такива семантични неологизми се отнасят, както е известно, към семантичните калки.

Езиковоспецифично семантично развитие на българска почва претърпява интернационализмът *екшън* (с произход от англ. *action*), който освен общите значения със съотносителни интернационални лексеми в други езици 'вид филмов жанр' и 'филм от този жанр' развива в българския език и ново значение 'конфликт, обикн. сбиване между лица, понякога свързано с преследване, престрелки и под'. Това ново значение е резултат от семантично развитие на интернационалната лексема на домашна почва и може да се разглежда като проява на нейната семантична интеграция в езика.

Словообразователната и семантичната интеграция на новите интернационализми в българския език бележат тяхното навлизане в неговата деривационна система и семантично пространство и са показатели за възможностите на тези лексикални иновации за по-трайно утвърждаване в езика. В повечето случаи разглежданите два типа интеграция протичат в националноспецифична форма.

5. Заключение

Разгледаните прояви на тенденцията към интернационализация в най-новата българска лексика свидетелстват за подчертано активизиране на тази тенденция в последните няколко десетилетия, което засяга най-вече определени терминологични подсистеми, както и някои тематични области на общоупотребимия език, като водеща по относителен дял на интернационални лексикални и семантични иновации е подсистемата на компютърните и информационните технологии. Установява се сходство в интернационализационните процеси, протичащи в лексиката на българския език и на другите славянските езици в разглеждания период, като източник на междуезикова асиметрия е преди всичко вътрешноезиково специфичният характер на извършващата се адаптация и интеграция на новите лексикални интернационализми. До голяма степен тези вътрешноезикови специфики са резултат от

проявата на противоположната тенденция – тенденцията към национализация, която намира израз също така и във възникването на лексикални полуинтернационализми, на калкирани и смесени поликомпонентни интернационализми (фразеологизми и устойчиви съчетания), както и на нови интернационални значения при домашни думи. Това показва, че въпреки извънредно интензивните външноезикови влияния и контакти в последните няколко десетилетия, езикът запазва активната си роля в усвояването на интернационалните елементи и съхранява националната си специфика.

Литература

- Акуленко В., 1972, *Вопросы интернационализации словарного состава языка*. – Харьков.
- Благоева Д., 2005, *За някои нови интерсемантизми в славянските езици*. [In:] *Юбилеен славистичен сборник*. – Благоевград, с. 102–108.
- Гутшмидт К., 1998, *Общие тенденции и специфические формы их реализации в современных славянских языках*. „Jazykovedný časopis” 49, č. 1–2, s. 15–26.
- Карпіловська С. А., 2008, *Вплив інновацій на стабільність мовної системи: регулятори системної рівноваги*. [In:] *Динаміка та стабільність лексичних і словотвірних систем слов'янських мов*. – Київ, с. 3–22.
- Кирова Л., 2010, *Езикът на BG инфо поколението*. – София.
- Колковска С., 2006, *Тенденциите към интернационализация и национализация в новата българска икономическа терминология*. [In:] *Националният език в условията на чужди влияния и глобализация*. – София, с. 190–212.
- Колковска С., 2010, *Лексикални неологизми в българския език с първи съставки е-, м-*. [In:] *Слово и словесност. Сборник в чест на доц. д-р Юлия Балтова*. Съст. и ред. Л. Крумова-Цветкова, Х. Холиолчев, Ц. Аврамова, Ц. Георгиева. – София, с. 205–213.
- Нещименко Г. П., 2003, *Заимствования и их роль в этнической коммуникации: проблемы, споры*. „Jazykovedný časopis” 54, č. 1–2, s. 13–31.
- Нещименко Г. П., 2010, *Тенденция языковой экономии как фактор динамики литературной нормы*. [In:] *Новые явления в славянском словообразовании: система и функционирование. Доклады XI Международной научной конференции Комиссии по славянскому словообразованию при Международном комитете славистов*. Под ред. Е. В. Петрухиной. – Москва, с. 116–133.
- Пернишка Е., 2006, *Тенденции за интернационализация и за запазване на националната идентичност на българската лексика от битовата концептосфера (в периода 1990–2004)*. [In:] *Националният език в условията на чужди влияния и глобализация*. – София, с. 148–160.

- Попова М., 2003, Термините „адаптация” и „интеграция” при интернационалните заемки. [In:] *Internacionalizmu v nové slovní zásobě*. Uspoř. Z. Tichá, A. Rangelova. – Praha, s. 141–148.
- Попова М., 2006, Терминологични проблеми на глобализацията в българския език. [In:] *Националният език в условията на чужди влияния и глобализация*. – София, с. 161–166.
- Попова М., 2009, Аспекти на глобализацията в българския език. [In:] *Езиковедски изследвания в чест на чл.-кор. проф. д-р Тодор Бояджиев, проф. д-р Венче Попова, проф. Петър Пашов*. – София, с. 68–74.
- Смирнов Л., 1989, К вопросу об интернационализации лексики современных славянских литературных языков. [In:] *Втори международен конгрес по българистика. Доклади. Т. 4*. – София, с. 218–226.
- Смирнов Л. Н., Венедиктов Г.К., Ермакова М.И., Стемковская Ю.Е., 1998, Общее и специфическое в процессах интернационализации в славянских литературных языках на современном этапе их развития. [In:] *Славянское языкознание. XII Международный съезд славистов. Краков. 1998 г. Доклады российской делегации*. Отв. ред. О.П. Трубачев. – Москва, с. 521–535.
- Улуханов И. С., 2010, Неология и заимствования. [In:] *Новые явления в славянском словообразовании: система и функционирование. Доклады XI Международной научной конференции Комиссии по славянскому словообразованию при Международном комитете славистов*. Под ред. Е. В. Петрухиной. – Москва, с. 25–36.
- Bosák J., 2003, *Procesy internacionalizácie dnes*. „Jazykovedný časopis” 54, č. 1–2, s. 3–5.
- Bozděchová I., 2010, *Internacionalizační tendence a typ češtiny*. [In:] *Новые явления в славянском словообразовании: система и функционирование. Доклады XI Международной научной конференции Комиссии по славянскому словообразованию при Международном комитете славистов*. Под ред. Е. В. Петрухиной. – Москва, с. 257–268.
- Buzássyová K., 1991, *Opakovaná internacionalizácia a problém identifikácie morfológických a lexikálnych jednotek*. „Jazykovedný časopis” 41, č. 2, s. 89–104.
- Buzássyová K., Waszakowa K., 2003, *Tendencja k internacionalizácii (s ohľadom na funkčnú diferenciáciu internacionalizácie v rozličných sférach komunikácie)*. [In:] *Komparacja systemów i funkcjonowania współczesnych języków słowiańskich, 1: Słowotwórstwo / Nominacja*. Red. nauk. I. Ohnheiser. – Opole, s. 49–58.
- Crystal D., 1997, *English As A Global Language*. – Cambridge.
- Gutschmidt K., 1998, *Понятието тенденция в Пражката лингвистична школа и неговото значение за синхронното изучаване на славянските езици*. [In:] *Slavica Pragensia ad tempora nostra*. – Praha, s. 97–102.
- Komparacja systemów i funkcjonowania współczesnych języków słowiańskich, 1: Słowotwórstwo / Nominacja*, 2003. Red. nauk. I. Ohnheiser. – Opole.
- Maćkiewicz J., 1984, *Co są tzw. internacjonalizmy?* „Język Polski” 64, z. 3, s. 176–184.
- Markowski A., Worbs E., 2003, *Internacjonalizacja znaczeń polskich jednostek leksykalnych jako wynik oddziaływania języków obcych na współczesną polszczyznę*.

[In:] *Internacionalizmy v nové slovní zásobě*. Upoř. Z. Tichá, A. Rangelova. – Praha, s. 48–63.

Ohnheiser I., 2003, *Интернационализмы в словаре и тексте*. [In:] *Internacionalizmy v nové slovní zásobě*. Upoř. Z. Tichá, A. Rangelova. – Praha, s. 115–125.

Waszakowa K., 2005, *Przejawy internacjonalizacji w słowotwórstwie współczesnej polszczyzny*. – Warszawa.

Списък на използваните източници

РНДЗ – Пернишка Е., Благоева Д., Колковска С., 2001, *Речник на новите думи и значения в българския език*. – София.

РНДБЕ – Пернишка Е., Благоева Д., Колковска С., 2010, *Речник на новите думи в българския език (от края на XX и първото десетилетие на XXI в.)*. – София.

DEA – *A Dictionary of European Anglicisms. A Usage Dictionary of Anglicisms in Sixteen European Languages*, 2001. Ed. by M. Görlach. – Oxford.

NS-1 – *Nová slova v češtině. Slovník neologizmů* [1], 1998. Kol. autorů pod ved. O. Martincové. – Praha.

NS-2 – *Nová slova v češtině. Slovník neologizmů*, 2, 2004. Kol. autorů pod ved. O. Martincové. – Praha.

RČSN – Krejčířová I., Sádliková M., Savický N.P., Šišková R., Šlaufová E., 2004, *Rusko-český a česko-ruský slovník neologizmů*, – 2. doplněné vyd., Praha.

SZAP – *Słownik zapożyczeń angielskich w polszczyźnie*, 2010. Red. nauk. E. Mańczak-Wohlfeld. – Warszawa.

Internationalization of the neological lexis (in the Bulgarian language)

Summary

The work studies the expressions of tendency towards internationalization in the Bulgarian neological lexis as part of the general process of internationalization of Slavic languages. Three types of international innovations in Bulgarian are distinguished: these are lexical, multi-unit and semantic. On the bases of analysis of their spreading in different terminologies and spheres of communication in Bulgarian it is found out that international innovations come most actively in two terminological subsystems as well as in the lexis for objects from everyday life. In some aspects most of the international innovations in Bulgarian are similar with their correlates in

other Slavonic languages. At the same time a lot of them have some nationally specific features as a result of the processes of their adaptation and integration in Bulgarian. The tendency towards preservation of the national specificity of language also results in formation of semi-international lexems, calqued phraseological and terminological units and new international meanings of domestic words.